

Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA O PRAVIMA LICA SA INVALIDITETOM SA OPCIONIM PROTOKOLOM I IZVOD IZ KONVENCIJE O PRAVIMA DJETETA

VERZIJA PRILAGOĐENA
ZA LAKO ČITANJE I RAZUMIJEVANJE
2024.

Ovaj dokument predstavlja pojednostavljene verzije sporazuma.

U okviru ove publikacije nalazi se Opcioni protokol Ujedinjenih nacija uz Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom.

Na 3. strani se nalazi sadržaj ovog dokumenta.

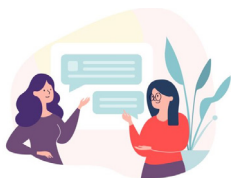
PODRŠKA: Izradu ove publikacije omogućilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Caritas Crne Gore u okviru projekta „Active”.

NAPOMENA: Ova publikacija ne predstavlja zvaničan stav Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Caritasa Crne Gore

Crna Gora, 2024.

1. Konvencija

9

2. Šta znače riječi

9

3. Osnovne ideje

10

4. Šta države treba da rade

12

5. Ravnopravnost

13

6. Jednak odnos prema ženama sa invaliditetom

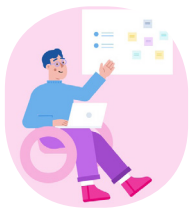
13

7. Jednak odnos prema djeci sa invaliditetom

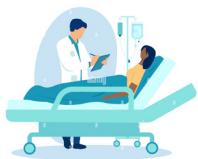
14

8. Informisanje o invalidnosti

14

9. Pristupačnost **16**

10. Pravo na život **18**

11. Vanredne situacije **18**

12. Jednakost pred zakonom **18**

13. Ostvarivanje pravde **20**

14. Sloboda kretanja i bezbjednost **21**

15. Zabrana mučenja ili svirepog ponašanja **22**

16. Zabrana iskorišćavanja
i zlostavljanja **23**

17. Postupanje prema osobama
sa invaliditetom **25**

18. Sloboda kretanja **25**

19. Samostalan život u zajednici **26**

20. Kretanje **27**

21. Sloboda izražavanja i pristup informacijama **29**

22. Privatnost **30**

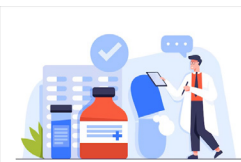
23. Poštovanje doma i porodice **30**

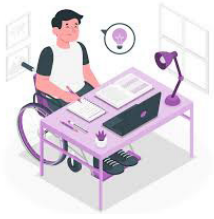
24. Obrazovanje **32**

25. Zdravlje **34**

26. Usluge za oporavak **35**

27. Rad

37

28. Životni standard

39

29. Uključivanje u politiku

41

30. Kultura, sport i rekreacija

43

31. Informacije

45

32. Saradnja država

45

33. Ostvarivanje Konvencije

46

34. Komitet za prava osoba sa invaliditetom

47

35. Izvještaji država članica

48

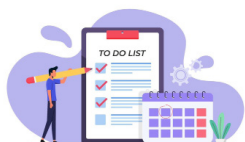
36. Šta se dešava sa izvještajima	49
-----------------------------------	----

37. Saradnja Komiteta i država	50
--------------------------------	----

38. Saradnja Komiteta i drugih organizacija	51
---	----

39. Izvještaj Komiteta	51
------------------------	----

40. Sastanci država	52
---------------------	----

41. Čuvanje izvještaja i informacija	52
--------------------------------------	----

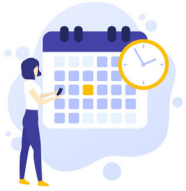
42. Potpisivanje Konvencije	52
-----------------------------	----

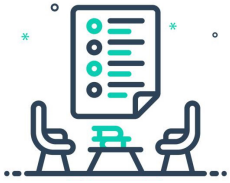
43. Saglasnost i odobrenje	53
----------------------------	----

44. Grupe država	53
------------------	----

45. Kada počinje Konvencija? **53**

46. Uzdržavanje **53**

47. Izmjene Konvencije **53**

48. Ako neka država želi da napusti Konvenciju **53**

49. Pristupačne informacije **54**

50. Konvencija na drugim jezicima **54**

Izvod iz konvencije o pravima djeteta **55**

Dodatni sporazum Konvencije **59**

1. KONVENCIJA

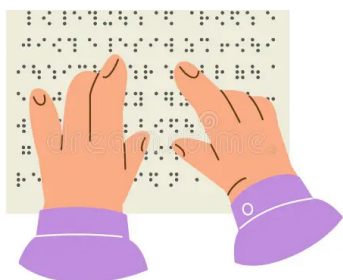
Ovaj sporazum govori o tome šta države treba da rade kako bi osobe sa invaliditetom imale jednaka prava kao svi drugi.

2. ŠTA ZNAČE RIJEČI U OVOM TEKSTU

Komunikacija se odnosi na načine koji pomažu osobama sa invaliditetom da govore i razumiju informaciju kao na primjer:

- znakovni jezik,
- Brajevo pismo,
- komunikacija putem računara.

Diskriminacija znači nepravedno ponašanje ili kada nemate mogućnost da učestvujete u društvu sa drugima zato što ste osoba sa invaliditetom.

Jezik predstavlja svaki način na koji ljudi razgovaraju jedni sa drugima, uključujući znakovni jezik.

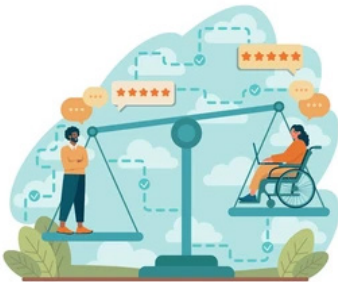
3. OSNOVNE IDEJE

Svaka osoba ima pravo da donosi odluke o svom životu.

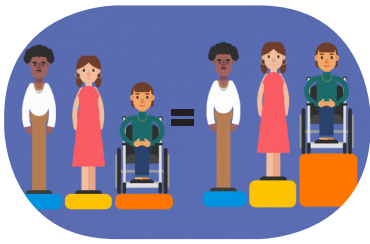
Niko ne smije da bude diskriminisan.

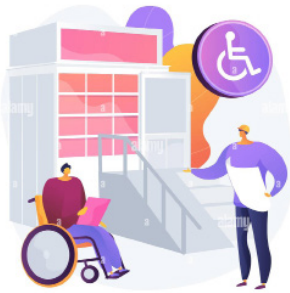
Osobe sa invaliditetom imaju ista prava da budu uključene u društvo kao svi drugi.

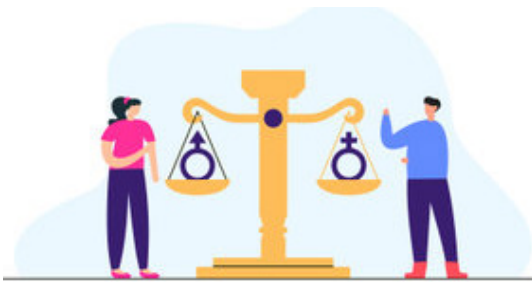
Osobe sa invaliditetom treba poštovati uvažavajući njihov invaliditet.

Svako treba da ima jednake mogućnosti.

Svako treba da ima jednak pristup okruženju.

Muškarci i žene treba da imaju jednake mogućnosti.

Djecu sa invaliditetom treba poštovati uvažavajući njihov invaliditet.

5. RAVNOPRAVNOST

Države se slažu da zakoni isto važe za sve ljude i da je diskriminacija osoba sa invaliditetom zabranjena.

6. JEDNAK ODNOS PREMA ŽENAMA SA INVALIDITETOM

Države se slažu da je ponašanje prema ženama i devojčicama sa invaliditetom često nepravedno.

Države će raditi na tome da žene i djevojčice sa invaliditetom vode ispunjen, slobodan i ravnopravan život.

7. JEDNAK ODNOS PREMA DJECI SA INVALIDITETOM

Države se slažu da djeca sa invaliditetom imaju ista prava i slobode kao ostala djeca i da treba da budu tretirana jednako.

Treba voditi računa o tome šta je najbolje za dijete.

Države se slažu da djeca sa invaliditetom imaju pravo da kažu šta misle o svim aspektima koji utiču na njihov život. Djeci treba pružiti podršku kako bi se ovo ostvarilo.

8. INFORMISANJE O INVALIDNOSTI

Države treba da informišu sve ljude o tome da osobe sa invaliditetom imaju jednaka prava i da pokažu šta sve osobe sa invaliditetom mogu.

To mogu uraditi na sljedeće načine:

Kroz kampanje kojima će se promijeniti mišljenje ljudi o životu osoba sa invaliditetom.

Kroz ukazivanje na to koje sve poslove osobe sa invaliditetom mogu da urade.

Kroz učenje djece o jednakim pravima osoba sa invaliditetom.

Kroz podsticanje medija da na pravi način predstavljaju osobe sa invaliditetom.

Kroz učenje svih ljudi o mogućnostima i pravima osoba sa invaliditetom.

9. PRISTUPAČNOST

Države treba da obezbijede da osobe sa invaliditetom imaju bolji pristup u svim oblastima života.

Javne ustanove (bolnice, škole) i prevoz treba da budu pristupačniji. Informacije treba da budu pristupačnije.

Treba napraviti smjernice za poboljšanje pristupačnosti zgrada i usluga.

Potrebno je održavati obuke o pristupačnosti.

Znakovi moraju biti lako razumljivi i na Brajevom pismu.

U javnim ustanovama treba da bude više vodiča i tumača znakovnog jezika.

Osobama sa invaliditetom treba obezbediti pristup novim tehnologijama.

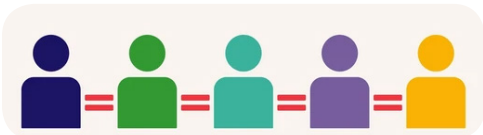

Informacije na samom početku treba učiniti pristupačnim.

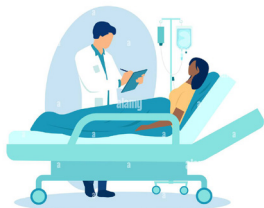
Osobe sa invaliditetom treba da dobiju pravu podršku na putu ka informaciji.

10. PRAVO NA ŽIVOT

Svi ljudi imaju jednako pravo na život.

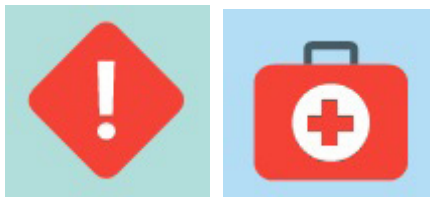

Države treba da se pobrinu da osobe sa invaliditetom imaju jednake mogućnosti kao svi drugi kako bi živjele svoj život.

11. VANREDNE SITUACIJE

Treba obezbijediti zaštitu osoba sa invaliditetom u rizičnim situacijama (na primjer, kada se dogode uragani ili poplave).

12. JEDNAKOST PRED ZAKONOM

Zakonom treba tretirati osobe sa invaliditetom kao sve druge ljude. Osobe sa invaliditetom imaju pravo da odlučuju o važnim stvarima kao svi drugi.

Osobama sa invaliditetom treba pružiti odgovarajuću podršku pri donošenju odluka.

Ako je nekoj osobi potrebno da neko drugi donosi odluke u njeno ime trebalo bi da postoje pravila koja regulišu da se to obavi na pravilan način.

Osobe sa invaliditetom imaju jednaka prava da:

Posjeduju ili dobiju nekretninu na svoje ime.

Kontrolišu svoj novac.

Budu u mogućnosti da pozajme novac kao svi drugi.

Da im se ne oduzima dom ili novac.

13. OSTVARIVANJE PRAVDE

Osobe sa invaliditetom treba da imaju pravo da idu na sud, da tuže nekoga ili da učestvuju u radu suda kao svi drugi.

Osobe sa invaliditetom treba da dobiju podršku kako bi sa sigurnošću ostvarile svoja prava.

Države treba da imaju posebne obuke za sudove, policiju i ljude koji rade u zatvorima.

14. SLOBODA KRETANJA I BEZBJEDNOST

Osobe sa invaliditetom treba da budu slobodne i bezbjedne kao svi drugi.

Osobe sa invaliditetom ne treba da budu uhapšene ili zatvorene zbog njihovog invaliditeta, već samo ukoliko zakon to nalaže iz drugih razloga.

Ako su osobe sa invaliditetom uhapšene, prema njima treba postupati sa poštovanjem i u skladu sa ovom konvencijom.

Osobe sa invaliditetom treba da imaju jednaka prava u skladu sa međunarodnim pravima kao svi drugi.

15. ZABRANA MUČENJA ILI SVIREPOG PONAŠANJA

Zabranjeno je svirepo postupanje ili mučenje osoba sa invaliditetom.

Nad osobama sa invaliditetom se ne smiju vršiti eksperimenti, naročito ne u medicinske svrhe (osim ukoliko se oni sa tim ne saglase svojom slobodnom voljom).

Države se moraju potruditi da se takve stvari ne dešavaju.

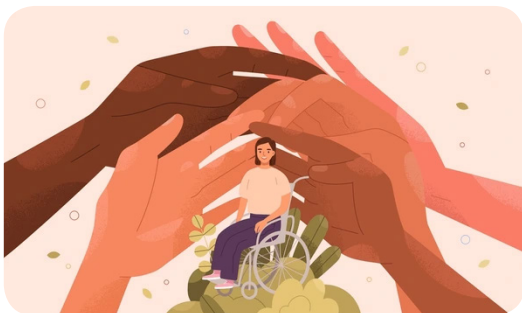

16. ZABRANA ISKORIŠĆAVANJA I ZLOSTAVLJANJA

Države moraju uvesti zakone i pravila kako bi obezbijedile sigurnost osobama sa invaliditetom i zaštitile ih od nasilja, u kući i van nje.

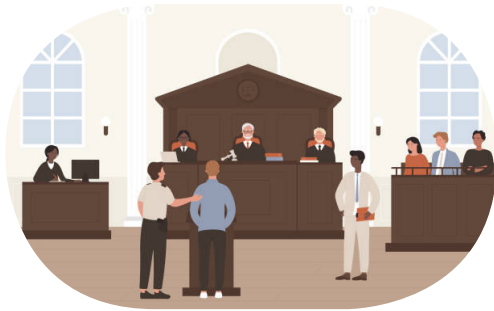
Države treba da spriječe zlostavljanje i treba da pruže zaštitu, informacije i obuke o tome kako prepoznati zlostavljanje i kako ga prijaviti.

Države treba da kontrolišu sve usluge koje se pružaju osobama sa invaliditetom kako bi bile sigurne da osobe sa invaliditetom ne doživljavaju zlostavljanje.

Države treba da obezbijede neophodnu pomoć i podršku zlostavljanim osobama kako bi im pomogle da budu bezbjedne i da se oporave od zlostavljanja.

Države treba da smisle dobre načine kako da saznaju za zlostavljanje i da izvedu zlostavljače pred sud.

Države treba da obrate pažnju na zlostavljanje žena i dece.

17. POSTUPANJE PREMA OSOBAMA SA INVALIDITETOM

Prema osobama sa invaliditetom treba postupati kao prema svim ostalim osobama, sa istim poštovanjem i pravima.

18. SLOBODA KRETANJA

Osobe sa invaliditetom imaju pravo:

Da odluče gdje će da žive i da se kreću kao svi ostali.

Da budu članovi države (da budu njeni državljani) i da im se to ne uskrati zato što su osobe sa invaliditetom.

Da posjeduju dokumenta (na primjer, pasoše) kao svi drugi ljudi. Da napuste bilo koju zemlju, uključujući svoju.

Djeca sa invaliditetom po rođenju imaju pravo na ime, na državljanstvo i, ukoliko je to moguće, pravo da upoznaju svoje roditelje kao i pravo na njihovu brigu.

19. SAMOSTALAN ŽIVOT U ZAJEDNICI

Države treba da obezbijede da osobe sa invaliditetom mogu kao svi ostali da izaberu način na koji će da žive i da budu dio svoje zajednice.

Osobe sa invaliditetom mogu da biraju: Gdje će da žive, kao svi drugi.

Sa kim će da žive, kao svi drugi.

Da ne žive u posebnim objektima, kao što su hosteli, ako to ne žele.

Različite usluge podrške, uključujući i personalnu asistenciju.
Različite usluge koje su dostupne svim ljudima.

20. KRETANJE

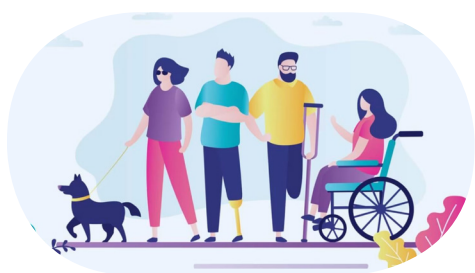
Države treba da se pobrinu da osobe sa invaliditetom mogu da se kreću samostalno u što većoj meri.

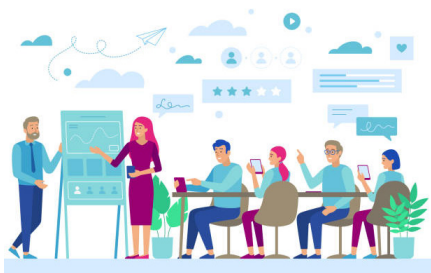
Države treba da:
Pomognu ljudima u kretanju.

Pomognu ljudima da dobiju
kvalitetnu pomoć koja će im olakšati
kretanje.

Da se postaraju o tome da te usluge
ne budu skupe.

Da organizuju obuke o kretanju.

Da podstaknu kompanije koje se
bave proizvodnjom pomagala da
razmišljaju o različitim potrebama
osoba sa invaliditetom.

21. SLOBODA IZRAŽAVANJA I PRISTUP INFORMACIJAMA

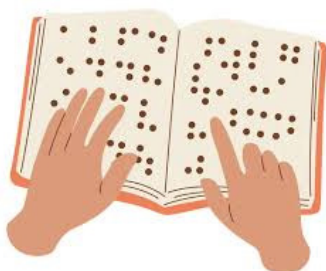
Države moraju da obezbijede da osobe sa invaliditetom imaju pravo da traže i daju informacije i da kažu šta žele, jednako kao svi drugi.

Ovo obuhvata:

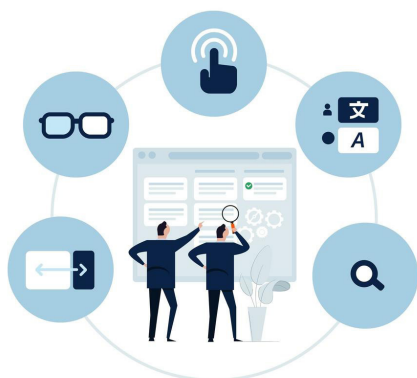
Informacije u verziji koja je osobi potrebna, kao što je to, na primjer, pojednostavljena informacija.

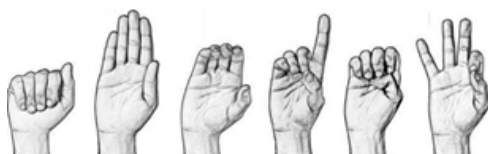
Obezbeđivanje upotrebe znakovnog jezika, Brajevog pisma i drugih načina informisanja.

Ukazivanje drugim službama da treba da obezbijede pristupačne informacije.

Podsticanje medija na pružanje pristupačnih informacija.

Podršku u korišćenju znakovnog jezika.

22. PRIVATNOST

Osobe sa invaliditetom imaju pravo na privatni život i niko ne smije u to da se miješa niti da tome stane na put.

Države treba da se pobrinu da privatne informacije o osobama sa invaliditetom budu povjerljive kao informacije o ostalim ljudima.

23. POŠTOVANJE DOMA I PORODICE

Države treba da obezbijede da osobe sa invaliditetom imaju jednaka prava na brak, porodične i privatne veze.

Države treba da obezbijede sledeće: Osobe sa invaliditetom imaju jednaka prava na brak i na osnivanje porodice, dokle god to obe osobe žele.

Osobe sa invaliditetom imaju pravo da odluče koliko djece žele da imaju i kada, kao i pravo na to da ne budu sterilisani protiv svoje volje.

Osobe sa invaliditetom imaju pravo na planiranje porodice, kao i na druge informacije koje će im pomoći pri donošenju odluka.

Države će obezbijediti podršku osobama sa invaliditetom u odgoju djece.

Djeca sa invaliditetom imaju pravo da ne budu odvojena od svoje porodice. Zemlje treba da podržavaju djecu sa invaliditetom i njihove porodice. Prava djeteta su na prvom mjestu.

Države će se postarati da djeca ne budu oduzeta roditeljima ukoliko to ne žele, osim u slučaju kada zakon kaže da je to u interesu djeteta. Invalidnost ne smije da bude razlog.

24. OBRAZOVANJE

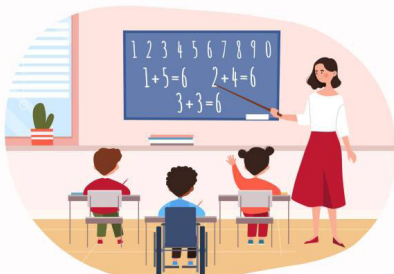
Osobe sa invaliditetom imaju pravo na obrazovanje.

Države će se pobrinuti da osobe sa invaliditetom imaju priliku da idu u redovne škole i da nastave da uče tokom života tako da:

Osobe sa invaliditetom mogu da unaprijede svoje vještine i sposobnosti.

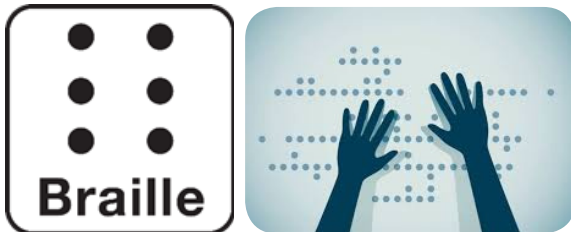
Osobe sa invaliditetom nisu isključene iz osnovnog ili srednjeg obrazovanja.

Osobe sa invaliditetom mogu da idu u školu u lokalnoj zajednici kao svi ostali.

Osobama sa invaliditetom treba pružiti podršku koja im je potrebna.

Naučiti ljude Brajevom pismu, kao i drugim načinima komunikacije.

Naučiti ljude znakovnom jeziku i gledati na njega kao na jezik zajednice gluhih.

Glujoj i slijepoj djeci treba pružiti dobro obrazovanje i podršku pri učenju.

Zaposliti ljude koji znaju znakovni jezik ili Brajevo pismo i obučiti učitelje i druge zaposlene kako bi pravilno mogli da podrže osobe sa invaliditetom.

Obezbijediti potrebnu podršku osobama sa invaliditetom kako bi mogle da nastave sa obrazovanjem ukoliko to žele.

25. ZDRAVLJE

Osobe sa invaliditetom imaju pravo na pristup zdravstvenim uslugama.

Države će obezbijediti:
Da osobe sa invaliditetom imaju pristup istim zdravstvenim uslugama kao sve druge osobe.
Da osobe sa invaliditetom dobiju zdravstvene usluge koje su njima potrebne.

Da se te usluge nalaze blizu njihovog mjesta stanovanja.

Da zdravstveni radnici pružaju istu uslugu osobama sa invaliditetom kao drugim osobama.

Da se osobe sa invaliditetom ne tretiraju nejednako u odnosu na ostale ljude u vezi sa zdravstvenim i životnim osiguranjem.

Da se ljudima ne uskrati njega zbog toga što su osobe sa invaliditetom.

26. USLUGE ZA OPORAVAK

Države će se postarati da osobe sa invaliditetom vode što samostalniji i zdraviji život i pružice im podršku u oblasti zdravlja, rada, obrazovanja i usluga socijalne zaštite kako bi se to ostvarilo.

Države će se postarati da se uzmu u obzir potrebe i snage osoba sa invaliditetom u ranom dobu, kako bi dobile podršku koja im je neophodna.

Te usluge će biti koliko je god to moguće u blizini domova osoba sa invaliditetom. Osoblje će biti obučeno da dobro obavlja svoj posao.

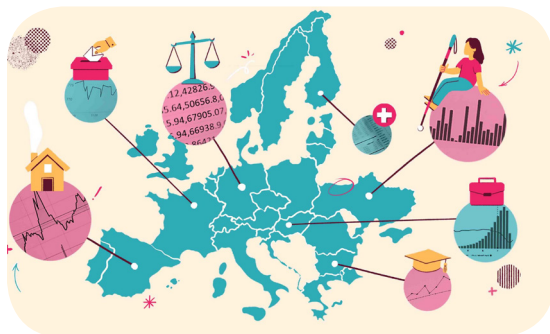
Države će obezbijediti različita pomagala i opremu kako bi pomogle oporavak osoba sa invaliditetom.

27. RAD

Osobe sa invaliditetom imaju pravo na rad kao sve druge osobe.

Države će se više potruditi kako bi obezbijedile posao za osobe sa invaliditetom i to na sljedeće načine:

Donijeće zakone koji će omogućiti osobama sa invaliditetom da budu jednako tretirane na poslu.

Obezbijediće da osobe sa invaliditetom imaju jednaka prava i obaveze na poslu, kao i platu.

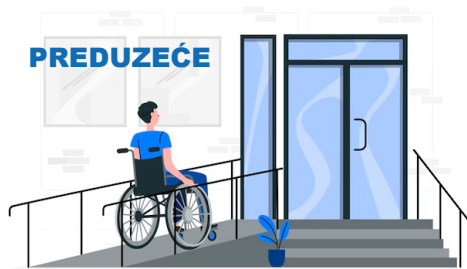
Obezbijediće da osobe sa invaliditetom imaju pravo da se pridruže sindikatu u skladu sa zakonima zemlje u kojoj žive.

Obezbijediće da osobe sa invaliditetom mogu da učestvuju u radnim programima i treninzima.

Pružiće pomoć osobama sa invaliditetom da nađu posao, da ga zadrže, kao i da nađu bolji posao.

Pomoći će osobama sa invaliditetom da same osnuju svoja preduzeća.

Obezbijediće osobama sa invaliditetom posao u državnim preduzećima.

Pomoći će kompanijama prilikom zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

Obezbijediće osobama sa invaliditetom odgovarajuća mjesta za rad.

Obezbijediće da osobe sa invaliditetom mogu da isprobaju različite poslove.

Pomoći će osobama sa invaliditetom da se vrate na posao.

Države moraju da obezbijede da osobe sa invaliditetom nisu naterane na rad protiv svoje volje.

28. ŽIVOTNI STANDARD

Osobe sa invaliditetom treba da imaju mogućnosti da poboljšaju svoj životni standard kao svi drugi.

Osobama sa invaliditetom treba da je dostupna čista voda, usluge i druga pomoć koja im je potrebna, po cijenama koje mogu da plate.

Osobama sa invaliditetom, naročito djevojčicama, ženama i starijim osobama, trebalo bi omogućiti zadovoljavajuće životne uslove.

Potrebno je obezbijediti da siromašne osobe sa invaliditetom dobiju pomoć od države kako bi platile troškove u vezi sa invaliditetom.

Potrebno je osobama sa invaliditetom obezbijediti pristup programima stanovanja uz podršku.

Potrebno je obezbijediti da osobe sa invaliditetom imaju jednake mogućnosti za ostvarivanje penzije kao drugi ljudi.

29. UKLJUČIVANJE U POLITIKU

Osobe sa invaliditetom imaju pravo da učestvuju u političkom životu kao svi ostali.

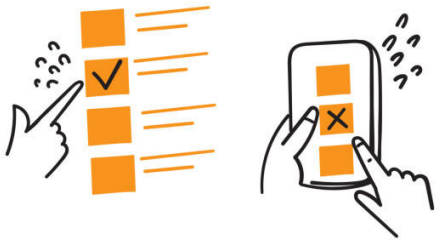
Osobe sa invaliditetom imaju pravo da glasaju i da budu izabrane:

Tako što će izborna mjesta i materijali biti pristupačni.

Tako što će glasanje biti tajno i što će biti korišćene pomoćne tehnologije, kada je to moguće.

Tako što će im se pružiti podrška i pomoć da glasaju kako žele, kada je to potrebno.

Tako što se osobe sa invaliditetom mogu uključiti u rad nevladinih organizacija i političkih partija.

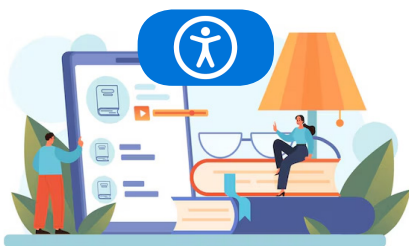
Tako što će osobe sa invaliditetom moći da osnuju ili da se pridruže organizacijama osoba sa invaliditetom.

30. KULTURA, SPORT I REKREACIJA

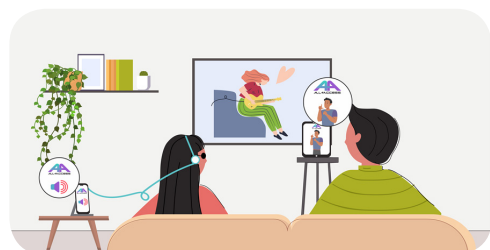

Osobe sa invaliditetom imaju pravo da se bave kulturom, sportom i rekreacijom kao svi drugi.

Države moraju obezbijediti:

Da knjige i drugi kulturni materijali budu pristupačni.

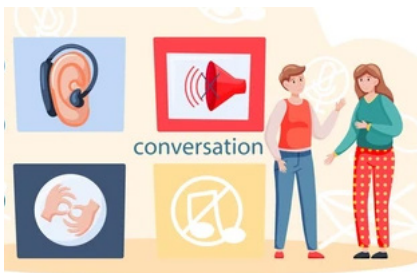
Da televizija, filmovi i pozorišta budu pristupačni.

Da osobe sa invaliditetom mogu samostalno ići u muzeje, biblioteke, pozorišta i slično.

Da osobe sa invaliditetom imaju priliku da budu umjetnici.

Da zakoni i pravila ne otežavaju osobama sa invaliditetom pristup kulturnim materijalima, kao što su knjige i filmovi.

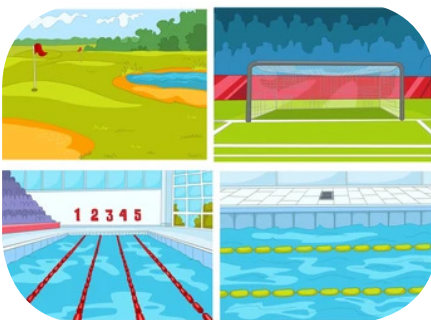
Da kultura gluhih osoba i drugih zajednica budu poštovane.

Da se osobe sa invaliditetom ohrabruju da učestvuju u sportskim aktivnostima.

Da osobe sa invaliditetom mogu da organizuju i učestvuju u sportskim aktivnostima specifičnim za osobe sa invaliditetom.

Da su sportski tereni i objekti pristupačni.

Da djeca sa invaliditetom imaju jednak pristup sportskim aktivnostima.

31. INFORMACIJE

Države treba da sakupe potrebne informacije kako bi pomogle u tome da se Konvencija ostvari.

Informacije moraju biti povjerljive.

Vlade moraju osigurati da osobe sa invaliditetom imaju pristup informacijama koje prikupljaju i koje su dostupne ostalima.

32. SARADNJA DRŽAVA

Države će saradivati kako bi se ova konvencija ostvarila.

One treba da:

Obezbijede da zajednički rad uključuje i osobe sa invaliditetom.

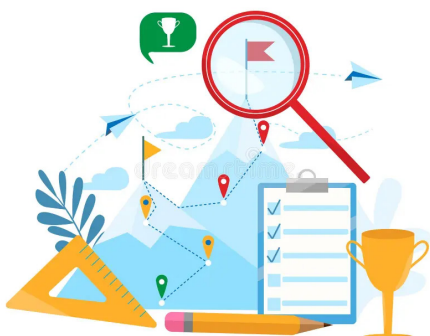
Obezbijede da države razmjenjuju informacije, iskustva i obuke.
Obezbijede da države rade zajedno na istraživanjima i da razmjenjuju svoje rezultate.

33. OSTVARIVANJE KONVENCIJE

Države treba da:

Imaju jedno odjeljenje koje će se baviti ostvarivanjem ove konvencije.

Imaju način za mjerenje ostvarenja ove konvencije.

Uključuju osobe sa invaliditetom u procjenu ostvarenja ove konvencije.

34. KOMITET ZA PRAVA OSOBA SA INVALIDITETOM

Osnovaće se Komitet koji će podržavati prava osoba sa invaliditetom.

On će se sastojati od 12 eksperata u početku, zatim će se proširiti na 18 osoba.

Članovi Komiteta će biti dio grupe tokom 4 godine.

Za članove će glasati države koje su usvojile Konvenciju. Uzeće se u obzir odakle dolaze članovi i koje vještine posjeduju. Dobrodošli su eksperti koji su osobe sa invaliditetom.

Izbori će se obaviti tajnim glasanjem. Osoba koja bude dobila najviše glasova biće izabrana za člana Komiteta.

Komitet će napraviti
pravila o svom radu.

35. IZVJEŠTAJI DRŽAVA ČLANICA

Svaka država će napisati izvještaj o
svom radu u vezi sa ovom Konvencijom
i poslati ga Komitetu u roku od 2 godine
nakon što se pridruži ovom sporazumu.

Nakon toga, svaka država će slati
izvještaj svake 4 godine, kao i dodatne
izvještaje ako to Komitet od njih
zatraži.

Komitet će odlučiti koje informacije
države treba da stave u svoje
izvještaje.

Izveštaji mogu biti o poteškoćama koje utiču na ostvarivanje prava osoba sa invaliditetom.

36. ŠTA SE DEŠAVA SA IZVJEŠTAJIMA

Komitet će pogledati izveštaje i daće državama ideje i savjete o tome šta da rade. Komitet može zatražiti i dodatne informacije.

Ako izveštaj mnogo kasni, Komitet može da opomene državu tako što u naredna 3 mjeseca može da ode u tu državu i sagleda položaj osoba sa invaliditetom koje u njoj žive.

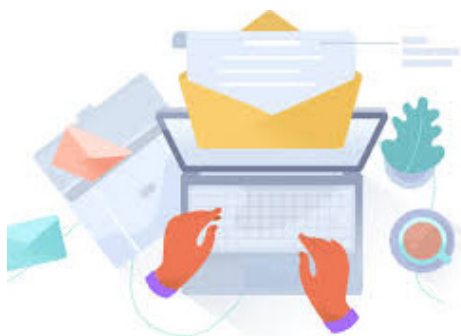

Sve države mogu da vide sve izveštaje.

Svaka država mora da obezbijedi da svi ljudi mogu da pročitaju izvještaj, kao i ono što je Komitet rekao o njemu.

Komitet će poslati izvještaje različitim odjeljenjima i organizacijama kako bi potražio savjet ili pomoć ukoliko je ona neophodna.

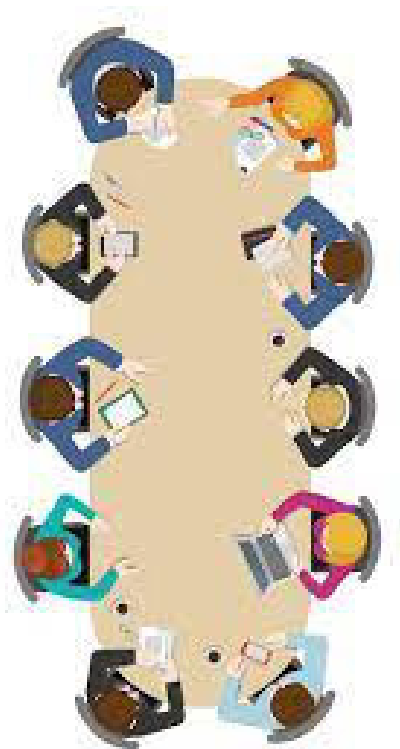

37. SARADNJA KOMITETA I DRŽAVA

Svaka država će raditi sa Komitetom i pomagati članovima Komiteta tako što će im davati potrebne informacije.

Komitet će razmotriti kako da saraduje sa državama kako bi se sve to ostvarilo.

38. SARADNJA KOMITETA SA DRUGIM ORGANIZACIJAMA

Važno je da sve države i sve organizacije rade zajedno kako bi se ostvarilo sve ono što piše u ovoj konvenciji.

Različita odjeljenja i organizacije će biti pozvani da daju svoj savjet i informacije o oblasti u kojoj rade.

Komitet može da zatraži i od ostalih organizacija za ljudska prava da napišu izvještaje o tome kako se njihov rad uklapa u ovu konvenciju.

39. IZVJEŠTAJ KOMITETA

Komitet će pisati izvještaj svake druge godine Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija i Ekonomskom i socijalnom savjetu. On će sadržati ideje različitih država o tome šta bi trebalo uraditi.

40. SASTANCI DRŽAVA

Države članice će se često sastajati kako bi razmjenjivale informacije o primjeni Konvencije.

Prvi sastanak će se održati u roku od 6 mjeseci nakon početka rada. Generalni sekretar će odlučivati o narednim sastancima.

41. ČUVANJE IZVJEŠTAJA I INFORMACIJA

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će čuvati sve informacije i izvještaje vezane za rad na primjeni Konvencije.

42. POTPISIVANJE KONVENCIJE

Države mogu da potpišu Konvenciju od 30. marta 2007. godine u sjedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku.

43. SAGLASNOST I ODOBRENJE

Zemlje koje su potpisale Konvenciju počinju da rade na primjeni svega što piše u Konvenciji onda kada se usaglase o tome. Ostale zemlje koje je nisu potpisale mogu se takođe pridružiti.

44. GRUPE DRŽAVA

Neke države su grupisane u organizacije, kao što je to, na primjer, Evropska unija.

Te organizacije takođe mogu da se pridruže Konvenciji i da daju svoj doprinos kada se o njoj govori.

45. KADA POČINJE KONVENCIJA?

Ova Konvencija počinje 30 dana nakon što je 20 zemalja odobri.

46. UZDRŽAVANJE

Države mogu reći da postoje djelovi Konvencije sa kojima se ne slažu, ali ne mogu da se ne slažu sa osnovnim načelima Konvencije.

47. IZMJENE KONVENCIJE

Svaka država može da traži promjene u Konvenciji. Države mogu da pošalju prijedlog generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija koji će to reći drugim državama.

Države će odlučiti da li je potrebno da se sastanu da razgovaraju o toj ideji i da li se sa njom slažu.

48. AKO NEKA DRŽAVA ŽELI DA NAPUSTI KONVENCIJU

Država može da napusti Konvenciju tako što će pisati generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Ona će prestati da bude dio Konvencije godinu dana nakon tog obavještenja.

49. PRISTUPAČNE INFORMACIJE

Ova Konvencija će biti dostupna u verziji lakoj za čitanje i razumijevanje.

50. KONVENCIJA NA DRUGIM JEZICIMA

Ova Konvencija će se štampati na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

IZVOD IZ KONVENCIJE O PRAVIMA DJETETA

VERZIJA PRILAGOĐENA
ZA LAKO ČITANJE I RAZUMIJEVANJE

1. ŠTA ZNAČI RIJEČ DIJETE?

Dijete je lice koje nije napunilo 18. godina.

Zakonom se može odlučiti da se punoljetstvo dobije ranije.

2. NEDISKRIMINACIJA

Države treba da obezbijede da svako dijete ima jednak pristup pravima.

Niko ne smije biti diskriminisan zbog:

- Pola
- Boja kože
- Jezika
- Vjere
- Novca
- Svojeg mišljenja
- Mišljenja roditelja

3. NAJBOLJA DOBROBIT ZA DJECU

Sve ustanove treba da stavljaju na prvo mjesto dijete u aktivnostima koje rade.

6. PRAVO NA ŽIVOT I RAZVOJ

Dijete svojim rođenjem stiče pravo na život i razvoj.

23. PRAVA DIJECE SA INVALIDITETOM

Država treba da obezbijedi da:

- Dijete sa invaliditetom živi jednako kao i druga djeca.

- Da imaju pravo na liječenje.
- Da je ta usluga besplata kada je to moguće.

- Da se obrazuju.
- Zaposle

- Uživajaju u kulturi i umjetnosti.
- Aktivno učestvuje u zajednici.

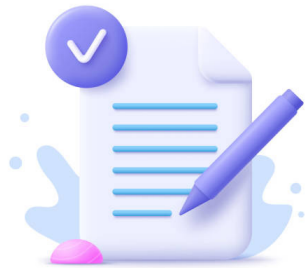
DODATNI SPORAZUM MEĐUNARODNE KONVENCIJE O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

VERZIJA PRILAGOĐENA
ZA LAKO ČITANJE I RAZUMIJEVANJE

Pun naziv dodatnog sporazuma jeste Opcioni protokol uz Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom.

Ovaj dokument je pojednostavljena verzija i vodič za dodatni sporazum koji ide uz Međunarodni sporazum o pravima osoba sa invaliditetom.

Države koje su prihvatile ovaj dokument su se složile da osobe ili grupe mogu da se žale Komitetu.

Taj komitet je komitet za prava osoba sa invaliditetom.

To je u slučaju kada misle da država ne ispunjava nešto iz Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom.

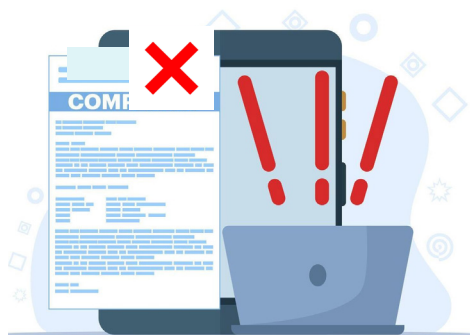
Komitet ne može da prihvati žalbe ljudi iz države koja nije prihvatila ovaj dodatni sporazum.

Ko god pošalje žalbu mora da ostavi svoje ime ili ime grupe.

Komitet se neće baviti žalbama koje se ne odnose na ono što piše u Konvenciji.

Komitetu nije dozvoljeno da se bavi žalbama koje su već razmatrali.

Komitet ne može da se bavi žalbama koje su razmatrane u skladu sa nekim drugim međunarodnim sporazumom.

Osobe mogu da pošalju žalbu Komitetu nakon što su prošle kroz sistem žalbi u zemlji u kojoj žive.

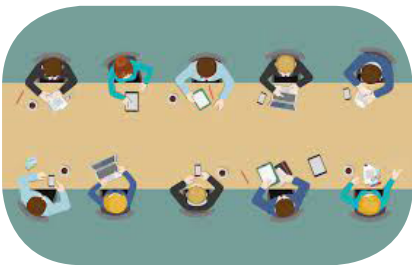
Ovo neće važiti ako je sistemu države potrebno mnogo vremena ili nije sigurno da će se situacija dobro riješiti

Komitet ne može da riješava žalbe gdje očigledno nema razloga za žalbu ili ako nema dovoljno dokaza.

Komitet ne može da proučava žalbe ako su o nečemu što se desilo prije nego što je država potpisala ovaj dodatni sporazum.

Kada se podnese žalba, Komitet će reći Vladi te države u kojoj se to desilo o čemu se radi.

Vlada zatim ima 6 mjeseci da to provjeri i da obavijesti Komitet šta misli o žalbi i šta je uradila po tom pitanju.

U veoma hitnom i ozbiljnom slučaju Komitet može da zatraži da država odmah učini nešto kako bi pomogla osobi koja je podnjela žalbu.

Ali ovo ne znači da se Komitet slaže sa svime što piše u žalbi. Komitet će detaljno provjeriti slučaj i tek tada donjeti odluku.

Komitet će se sastajati da bi razmotrio žalbe. Kada donese odluku, Komitet će poslati svoje mišljenje Vladi te države i osobi koja je podnjela žalbu.

Kada Komitet dobije informacije da se neka država nepravedno odnosi prema osobama sa invaliditetom. Komitet pita državu da zajedno provjere informacije i da država kaže svoje mišljenje.

Ponekada jedan ili dva člana Komiteta treba da istraže situaciju i napišu izvještaj o onome što su saznali.

Članovi mogu da posjete državu ako misle da treba, ako se država složi sa tim.

Komitet će zatim pročitati izvještaj i reći državi šta misli da treba da se uradi kako bi se situacija poboljšala.

Država ima 6 mjeseci da kaže svoje mišljenje o tome.

Cjelokupna istraga mora da bude povjerljiva i da sve vreme Komitet i država sarađuju.

Komitet može da traži od države da napiše izvještaj o tome da li je poslušala savjete koje joj je Komitet dao.

Kada prođe 6 mjeseci od kada je država primila savjete Komiteta on može da pita državu da li je uradila nešto kako bi ispunila preporuke Komiteta.

Kada potpiše ovaj dodatni sporazum, država može da kaže da ne želi da dozvoli Komitetu da posmatra veoma ozbiljne situacije u toj zemlji ili da obavi istragu.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija ima sve informacije i izvještaje u vezi sa ovim dodatnim sporazumom.

Države su od 30. marta 2007. godine u mogućnosti da potpišu ovaj dodatni sporazum.

Države mogu da potpišu ovaj dodatni sporazum ako su se već pridružile Konvenciji.

Neke zemlje se udružuju u organizacije, kao npr. Evropska unija.

Te organizacije mogu takođe da se pridruže dodatnom sporazumu i da imaju pravo glasa kada se države sastanu kako bi razgovarale o sporazumu.

Dodatni sporazum počinje 30 dana nakon priključivanja 10 država, ukoliko je do tada počela Konvencija.

Države moraju da potpišu cijeli sporazum.

Svaka država može da predloži izmjene u vezi sa ovim dodatnim sporazumom.

To će uraditi tako što će pisati generalnom sekretaru koji će obavijestiti ostale države.

Države će odlučiti da li treba da se sastanu i razgovaraju o toj ideji i da li će se složiti.

Bilo koja država može da se povuče iz ovog sporazuma tako što će pisati generalnom sekretaru. Prestaće da bude dio ovog sporazuma godinu dana nakon prispeća pisma.

Ovaj dodatni sporazum je dostupan u verziji lakoj za čitanje kako bi se lako razumio.

Ovaj dodatni sporazum će se štampati na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku i biće jednak na svim jezicima.

**Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava**

2024.